

Funktion UTBF Registrator

Från: FUNKTION RVK REVISION
Skickat: den 20 september 2012 11:55
Till: Funktion UTBF Registrator
Kopia: Thomas Persson
Ämne: Revisionsrapport för yttrande
Bifogade filer: Revisionsrapport_nr_3_2012_Skolelevers_ogiltiga_franvaro.pdf

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN

2012-09-20

12-124/7485

Revisorsgrupp 1 har tisdagen den 18 september 2012 beslutat överlämna följande revisionsrapport:

Skolelevers ogiltiga frånvaro

Rapport nr 3/2012

Till följande nämnd för yttrande:

Utbildningsnämnden

Yttrandet ska ha inkommit till revisorsgrupp 1 senast den 5 december 2012, i enlighet med missivet.

Rapporten bifogas denna e-post och publicerades på webben www.stockholm.se/revision i dag torsdag den 20 september 2012, klockan 11:00.

Hälsningar

Birgitta Bentesjö
Revisionskontoret
Administratör/registrator
Hantverkargatan 3 D, 1 tr
105 35 STOCKHOLM

Telefon: 08-508 29 461

Mobil: 076-12-29 461

E-post: birgitta.bentesjo@stockholm.se

STADSREVISIONEN
www.stockholm.se/revision

Nr 3
September 2012
DNR 420-80/2012

Revisionsrapport

SKOLELEVERS OGILTIGA FRÅNVARO

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som "revisionsrapporter" och i vissa fall som "promemorior".

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 D, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

Till
Utbildningsnämnden

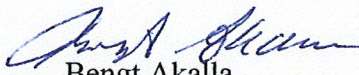
Skolelevers ogiltiga frånvaro

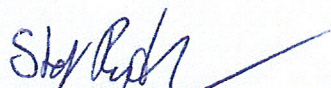
Revisorsgrupp 1 har den 18 september 2012 behandlat bifogad revisionsrapport (nr 3/2012).

Närvaro på lektionerna är kanske den enskilt viktigaste faktorn för att eleven ska nå de nationella kunskapsmålen. Granskningen visar att frånvaron är ett stort problem i vissa skolor. Vi anser därför att det är viktigt att utbildningsnämnden utvecklar det gemensamma stödet till rektorerna när det gäller elever med hög ogiltig frånvaro.

Vi hänvisar i övrigt till rapporten och överlämnar den till utbildningsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till revisorsgrupp 1 senast den 5 december 2012.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

Kopia till:
Utbildningsdirektören

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat skolornas rutiner för arbetet med ogiltig frånvaro. På skolnivå har granskningen avgränsats till sex grundskolor och två gymnasieskolor. Syftet med granskningen har varit att bedöma om det finns ändamålsenliga rutiner för registrering, uppföljning och analys av ogiltig frånvaro, hur vårdnadshavare meddelas samt om åtgärder vidtas i enlighet med skollagen och centrala riktlinjer. I granskningen har också ingått att bedöma om nämnden har en samlad bild av skolpliktiga elever med hög ogiltig frånvaro oavsett hos vilken huvudman eleven går.

Det finns stora variationer mellan granskade grundskolor när det gäller ogiltig frånvaro. Andelen ogiltig frånvaro¹ varierar mellan 2 och 13 %. 296 elever hade en registrerad total frånvaro på 25 % eller mer och hälften av dessa elever hade en frånvaro på 40 % eller mer. Bland sistnämnda elever fanns 16 elever som var fullständigt frånvarande, så kallade hemmasittare. Gymnasieskolorna redovisar ogiltig frånvaro på 8 respektive 17 %². Granskade gymnasieskolor redovisar också elever med hög ogiltig frånvaro.

Revisionskontorets samlade bedömning är att några av de granskade skolorna inte har helt tillfredsställande rutiner för att registrera, följa upp, analysera och åtgärda frånvaron. Vidare har nämnden enligt vår bedömning inte en samlad bild av elevers ogiltiga frånvaro oavsett om eleven går i nämndens egna skolor eller hos annan huvudman. Nämndens information begränsas till total ogiltig frånvaro för nämndens egna skolor.

Granskningen visar att skolorna har rutiner för att informera elever och föräldrar om skolplikten och skyldigheten att närvara samt hur skolan ska arbeta vid upprepad ogiltig frånvaro. Granskningen har visat att elever med hög frånvaro var väl kända hos skolans ledning. Det varierar dock hur tydliga rutinerna är och om de till alla delar är dokumenterade. Det finns förvaltningsgemensamma rutiner för registrering av elevers frånvaro uppdelat på giltig och ogiltig frånvaro, men tillämpningen varierar. I denna granskning finns två grundskolor som endast har cirka hälften av genomförda lektioner registrerade och därmed lika låg andel registrerad frånvaro. Vid dessa skolor finns det en risk att de inte klarar uppdraget i skollagen. Det gäller kraven att det ska finnas rutiner som säkerställer att vårdnadshavaren nås av informationen samma dag och att dokumentationen av den ogiltiga frånvaron ska vara tillförlitlig som grund för att uppgiften ska kunna föras in i terminsbetyget i grundskolan och i utdrag i betygskatalogen i gymnasiet. De skolor i denna granskning som utmärker sig genom att ha låg

¹ Vårterminen 2012

² Läsåret 2011/2012

ogiltig frånvaro, har också enligt revisionskontoret bra rutiner för registrering av frånvaro.

Enligt revisionskontoret behöver det gemensamma stödet till skolorna i arbetet med frånvaron utvecklas i flera delar. Positivt är det projekt som startats upp med denna inriktning, men det behövs mer kontinuerligt stöd.

Cirka 18 600, 20 % av alla skolpliktiga Stockholmselever, går inte i kommunens egna grundskolor utan hos annan huvudman, företrädesvis i fristående grundskolor. Enligt skollagen är huvudmannen skyldig att meddela hemkommunen när en elev är frånvarande i betydande utsträckning. Eftersom lagen inte har definierat frånvaro i betydande utsträckning, bör förvaltningen i dialog med huvudmännen komma överens om en sådan gräns. Detta för att nämnden fortlöpande ska kunna ha en uppföljning av hur dessa elever fullgör sin skolplikt.

Innehåll

sid

I	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte, omfattning och avgränsning	1
1.3	Revisionskriterier	1
1.4	Metod	2
2	Skollagen och skolförordningen om frånvaro	3
3	Skolverket och skolinspektionen om frånvaro	4
4	Stadens mål och riktlinjer	5
5	Granskningens resultat	6
5.1	Registrerad frånvaro vid granskade skolor	6
5.2	Skolornas rutiner för arbetet med elevernas frånvaro	7
5.3	Skolornas arbete med elever som har hög frånvaro	10
5.4	Uppföljning och analys på skolnivå och övergripande nivå vad frånvaron består i	13
5.5	Kontroll av frånvaroregistreringen i de digitala systemen	14
5.6	Skolpliktiga elever i annan huvudmans skola	15
6	Sammanfattande slutsatser och bedömning	16

I Inledning

I.1 Bakgrund

Det finns stora variationer mellan skolorna i Stockholms stad vad gäller ogiltig frånvaro. Olika studier visar att ju mer en elev är frånvarande från skolan desto sämre klarar eleven att nå de nationella kunskapsmålen. Erfarenheten är också att tidig upptäckt och tidiga åtgärder vid ogiltig frånvaro är framgångsfaktorer för att få tillbaka eleven till skolan.

Skolinspektionen har i sin granskning av skolpliktsbevakningen riktat kritik mot hur skolorna, däribland Stockholms skolor, följer upp och analyserar elevernas frånvaro.

I.2 Syfte, omfattning och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om grundskolorna och gymnasieskolorna har ändamålsenliga rutiner för registrering, uppföljning och analys av ogiltig frånvaro, hur vårdnadshavarna meddelas samt om åtgärder vidtas i enlighet med skollagen och centrala riktlinjer.

I granskningen ingår också att bedöma om utbildningsnämnden har en samlad bild av skolpliktiga Stockholms elever med stor ogiltig frånvaro oavsett huvudman.

Granskningen avgränsas på skolnivå till sex kommunala grundskolor och två kommunala gymnasieskolor. De utvalda grundskolorna är Blommensbergsskolan, Fruängsskolan, Gärdesskolan, Hjulstaskolan, Nytorpsskolan och Rinkebyskolan. De utvalda gymnasieskolorna är Enskede Gårds gymnasium och Ross Tensta gymnasium.

Granskningen har omfattat ogiltig frånvaro för grundskole- och gymnasieelever som är inskrivna i kommunens skolor. I granskningen ingår inte grundskolornas ansvar för skolpliktsbevakning av att alla barn som är mantalsskrivna inom skolpliktsområdet är inskrivna i någon skola. I granskningen ingår inte heller att bedöma de åtgärder som satts in för enskilda individer.

I.3 Revisionskriterier

- Skollagen: 7 kap §17 och §18 om närvaro och ledighet i grundskolan samt §21 om hemkommunens ansvar att se till att skolpliktiga barn går i

skolan. 15 kap §16 samt gymnasieförordningen 12:4 om elevers närvaro och information om frånvaro.

- Utbildningsförvaltningens handlingsplan ("åtgärdstrappan") för hantering av elevernas frånvaro i grundskolan och gymnasiet (ur nämndens stödmaterial från samverkan skola och socialtjänst april 2012).

1.4 Metod

Inledningsvis har revisionskontoret tillsammans med utbildningsförvaltningens IT-handläggare gått igenom hur frånvarorapporteringen ska göras i Skolwebben för grundskolorna och Fronter för gymnasieskolorna.

I vårt urval har vi eftersträvat att få en geografisk spridning av skolorna. Vi har också valt grundskolor som har låg, mellan och hög ogiltig frånvaro, men också utifrån hur stor andel av de genomförda lektionerna som lärarna har registrerat och därmed också andelen registrerad frånvaro. Urvalet av gymnasieskolor har skett bland skolor med hög ogiltig frånvaro.

Vid de granskade skolorna har statistik tagits fram av utbildningsförvaltningen över elever med hög frånvaro. Vid grundskolorna har statistik tagits fram över elever som har 25 % frånvaro eller mer uppdelad på giltig och ogiltig frånvaro. Perioden har varit januari – april 2012. För gymnasieskolorna har statistik tagits fram³ som visar de 25 elever som har den högsta frånvaron uppdelad på giltig och ogiltig frånvaro. Perioden har varit 18 januari – 11 maj 2012. Statistikunderlaget har ingått som en del i intervjuerna med rektorer och elevvårdspersonal.

Intervjuer har genomförts med skolornas rektorer, biträdande rektorer och elevvårdspersonal (kurator och/eller skolsköterska), oftast vid ett gemensamt möte. På vissa skolor har också avstämningar skett med några mentorer.

De fyra grundskolechefer med ansvar för de grundskolor som ingått i denna granskning har intervjuats om den övergripande nivåns uppföljning av skolornas frånvaro och stöd till skolorna. Vidare har de två gymnasieområdescheferna intervjuats som har ansvar för de två gymnasieskolor som ingått i granskningen. Handläggare vid Tillhandahållaravdelningen har intervjuats om rutiner för uppföljning av frånvaron för Stockholmselever som går i fristående grundskolor eller i andra kommuner.

Totalt har 18 intervjuer genomförts.

³ Enskede Gård har själv fått ta fram statistiken eftersom de inte rapporterar i det gemensamma systemet för gymnasieskolorna.

Granskningen har genomförts av Maria Assarsson och Karin Meding. Rapporten har faktakontrollerats av granskade skolor och utbildningsförvaltningen.

2 Skollagen och skolförordningen om frånvaro

I den nya skollagen som började tillämpas fr.o.m. hösten 2011 och i skolförordningen⁴ regleras frågor som rör när elev i grundskolan uteblir från skolarbetet:

- Om en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. (skollagen 7:17)
- Ogiltig frånvaro skrivs in i elevens terminsbetyg fr.o.m. hösten 2012. (skolförordningen 12:4) Staden har beslutat att detta ska ske redan i vårterminsbetyget 2012.
- Huvudmannen ansvarar för att se till att elever i utbildning under deras ledning fullgör sin skolgång. I Stockholms stads kommunala skolor är detta delegerat till rektor. När en skolpliktig elev utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. (skollagen 7:22)

I skollagen och i gymnasieförordningen⁵ regleras när elev i gymnasieskolan uteblir från skolarbetet:

- Om en elev utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan, ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. (skollagen 15:16)
- Om en elev har påbörjat en utbildning och därefter uteblivit från den under mer än en månad i följd, utan att detta har berott på sjukdom eller beviljad ledighet, ska eleven anses ha avslutat utbildningen. (gymnasieförordningen 12:4)
- Eleverna ska få ett utdrag ur betygskatalogen minst två gånger per läsår. Utdraget ska i förekommande fall innehålla uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven har haft utan giltigt skäl under terminen. (gymnasieförordningen 8:9)

Dessutom kan elev som är ogiltigt frånvarande i gymnasiet vid upprepade tillfällen bli av med studiebidraget. CSN (Centrala studiestödsnämnden) har fr.o.m. 1 januari 2012 skärpt reglerna för när skolorna ska rapportera sådan frånvaro till

⁴ 2011:185 inklusive ändringar t o m 2011:506

⁵ 2010: 2039 med ändringar t o m 2012:402

myndigheten, från tidigare motsvarande 20 % av undervisningstiden till nu endast enstaka timmar under en månad om det skett vid upprepade tillfällen.

3 Skolverket och skolinspektionen om frånvaro

Alla barn har ovillkorlig rätt till utbildning i den obligatoriska grundskolan. Långvarig frånvaro innebär att den rätten inte blir tillgodosedd. Efter upprepade signaler om att skolpliktiga barn inte går i skolan har Skolverket genomfört två studier där hög ogiltig frånvaro kartlagts och där också orsaker till den studerats. Rapporten *"Rätten till utbildning – Om elever som inte går i skolan"* kom 2008 och har senare följts upp i rapporten *"Skolfrånvaro och vägen tillbaka"* som kom 2010.

Enligt Skolverkets rapport (2010:341) var antalet elever som varit fullständigt frånvarande i minst en månad utan giltigt skäl 1 500 i de kommunala skolorna och 150 i fristående skolor. Detta är i stort sett identiskt med det antal som tidigare studie (2008:309) visade. Antalet motsvarar knappt 4 elever på 1 000 i åk 7-9, men i antal individer är problemet mycket allvarligt menar Skolverket. När det gäller den långvariga ogiltiga ströfrånvaron så uppgick den i den senaste studien till 10 900⁶ elever i de kommunala skolorna och 1 200 i de fristående skolorna. Detta är nästan dubbelt så många som redovisades i den tidigare studien både vad gäller kommunala som fristående skolor. En förklaring till ökningen tros vara att skolorna nu har bättre system för frånvarorapportering än vid den tidigare studien. I relation till elevantalet är andelen med återkommande ströfrånvaro exakt densamma i kommunala som i fristående skolor.

Skolverket lyfter i sina slutsatser fram en rad områden som främjar närvaron i skolan. Betydelsen av en god arbetsmiljö, undervisningens innehåll och utformning, personalens bemötande och engagemang och ett positivt samarbete med hemmet är några områden. Dessutom behövs goda rutiner för frånvarouppföljning och omedelbara insatser. Det måste också finnas en beredskap och en organisation för kontinuerlig samverkan mellan skola, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri för de elever som har en svår livssituation och problem som skolan inte kan lösa och inte heller har ansvaret för att lösa.

Skolinspektionen har också i sin tillsyn av skolpliktbevakningen i Stockholm och flera andra kommuner lyft fram att systemen för frånvaroregistreringen inte fungerar tillfredsställande, vilket försvårar analyser på skol- och kommunnivå.

Med anledning av de skärpta kraven i skollagen vad gäller ogiltig frånvaro i grundskolan och gymnasieskolan har skolverket nyligen beslutat om *Allmänna*

⁶ Återkommande ogiltigt frånvarande från vissa lektioner/ämnen/dagar under minst 2 månader

råd om att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan (SKOLSF 2012:34), som kommer att distribueras till samtliga skolor i augusti 2012.

4 Stadens mål och riktlinjer

Stockholms stad har antagit en *skolplan (En skola i världsklass)*⁷ som omfattar all skolverksamhet i kommunen. Skolplanen tillsammans med de nationella styrdokumenterna är styrande och vägledande för att utveckla skolans verksamhet och ge eleverna möjlighet att nå målen. Under normer och värden framgår att ”Skolk är oacceptabelt. Ogiltig frånvaro ska följas upp och åtgärdas. Skolk ska alltid rapporteras till föräldrarna och redovisas i anslutning till terminsbetygen, i såväl grundskolan som gymnasiet”. Skolplanen kommer att revideras under 2012.

I den *årliga budgeten* fastställer fullmäktige mål för verksamhetsområdet och indikatorer för analys av måloppfyllelsen. Indikatorer finns för ogiltig frånvaro i grund- respektive gymnasieskolan och fullmäktiges mål är att den ska minska. Nämnden har för 2012 satt målet 2,5 % i grundskolan och 5 % i gymnasieskolan. Nämnden får också uppdrag/aktiviteter i fullmäktiges budget som ska stödja måloppfyllelsen. För 2012 finns aktiviteter som har beröring med detta granskningsområde: ”Utveckla metoder för att öka kunskapen om den totala frånvarosituationen och säkerställa rutiner och arbete för att se till att eleverna fullgör sin skolplikt”. Härtill har nämnden i verksamhetsplanen för år 2012 beslutat att samtliga skolor ska registrera frånvaron digitalt för att ge möjlighet till uppföljning av elevers frånvaro. Redovisningen ska göras i Skolwebb för grundskolan och i Fronter för gymnasiet. Från och med vårterminen 2012 ska enligt nämndens verksamhetsplan ogiltig frånvaro anges i grundskoleelevens terminsbetyg och i gymnasieelevens utdrag ur betygskatalogen.

Utbildningsnämnden har tillsammans med socialnämnden tagit fram ett *stödmaterial* för samverkan mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och skolan som reviderats 2012-04-19. Här finns bl.a. riktlinjer för vilka åtgärder som ska vidtas när elev i grundskola och grundsärskola uteblir från skolarbetet och hänvisning till en åtgärdstrappa/process som visar på vilka åtgärder (lika för alla grundskolor) som ska vidtas om den ogiltiga frånvaron fortsätter. På motsvarande sätt finns riktlinjer för elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som uteblir från skolarbetet. Gymnasieområdescheferna har gemensamt tagit fram riktlinjer för hantering av kopplingen mellan elevers frånvaro och studiebidrag/studiemedel (februari 2012). Här anges också en arbetsgång (lika för alla gymnasieskolor) för hur fortsatt ogiltig frånvaro ska hanteras på skolan. De

⁷ Senast reviderad 2009

uppdaterade riktlinjerna för grundskolan och gymnasieskolan hade dock inte vid granskningstillfället lagts ut på intranätet under styrdokument.

Härutöver går löpande information/riktlinjer ut till skolorna vad gäller rapporteringen av närvaro och frånvaro i de gemensamma frånvarosystemen Skolwebben för grundskolan och Fronter för gymnasiet.

5 Granskningens resultat

5.1 Registrerad frånvaro vid granskade skolor

Fullmäktiges mål för indikatorn ogiltig frånvaro för grund- respektive gymnasieskolan var 3 respektive 5 % för läsåret 2010/2011. Utfallet för motsvarande period blev för grundskolorna totalt 2,5 % och för gymnasieskolorna 7,5 %.

Grundskolorna

Elevers andel ogiltiga frånvaro för vårterminen 2012 framgår nedan. På vårt uppdrag har utbildningsförvaltningen också tagit fram de elever som har hög total frånvaro (25 % giltig och ogiltig frånvaro eller mer).

	Ogiltig från- varo	Elever med total frånvaro på 25 % eller mer ⁸	
	%	Antal	%
Gärdesskolan ca 750 elever åk F-9	2,1	54	7
Fruängsskolan ca 460 elever åk F-9	2,3	27	6
Nytorpsskolan ⁹ ca 280 elever åk F-9	7,0	44	16
Blommensbergsskolan ca 420 elever åk 6-9	5,0	44	10
Hjultaskolan ca 560 elever åk 7-9	12,1	63	11
Rinkebyskolan ca 350 elever åk 7-9	12,7	64	18

Den ogiltiga frånvaron är högre i de högre årskurserna, vilket till en del förklarar att skolor som endast har åk 7-9 ligger högre än skolor som har samtliga årskurser.

Fruängsskolan och Gärdesskolan har den lägsta andelen elever med hög frånvaro. Båda skolorna är F-9 skolor. I Nytorpsskolan däremot, som också är en F-9 skola, var andelen hög (16 %). I de skolorna med enbart högre årskurser har Rinkebyskolan den högsta andelen elever med hög frånvaro (18 %). Tillförlit-

⁸ 25 % total frånvaro (ogiltig och giltig) under perioden 1 januari t o m 15 april 2012

⁹ Inklusive särskild kulturklass

ligheten vad gäller den registrerade frånvaron är dock låg vad gäller Hjulsta-skolan och Rinkebyskolan, varför frånvaron vid dessa skolor kan vara ännu högre än vad som redovisa ovan. Se vidare avsnitt 5.5.

Vid de granskade skolorna fanns sammanlagt 296 elever med registrerad total frånvaro på 25 % eller mer. Cirka hälften av dessa elever har varit frånvarande 40 % eller mer. Bland dessa elever fanns 16 elever som var fullständigt frånvarande och uppgavs vara s.k. hemmasittare. I några fall fick dessa elever viss hemundervisning. Alla granskade skolor utom Rinkebyskolan har en eller flera hemmasittare.

Gymnasieskolorna

De två gymnasieskolor som ingår i granskningen har för läsåret 2011/2012 registrerat följande frånvaro:

	Andel frånvaro %	
	total frånvaro	varav ogiltig
Enskede Gård ca 600 elever	32	17
Ross Tensta ca 650 elever	14	8

Revisionskontorets underlag för elever med hög frånvaro har varit utdrag från frånvaroregistreringen över de 25 elever på respektive gymnasium som hade den högsta frånvaron. Vid Enskede Gård hade dessa elever en total frånvaro på mellan 65 och 96 %, varav ogiltig frånvaro på mellan 1 och 93 %. Vid Ross Tensta hade dessa elever en total frånvaro som varierade mellan 47 och 70 %, varav den ogiltiga frånvaron varierade mellan 0 och 67 %. När eleverna fyllt 18 år behöver deras vårdnadshavare inte göra frånvaroanmälan utan eleven anmäler själv frånvaro. Detta kan vara en förklaring till att elever med stor total frånvaro har liten ogiltig frånvaro.

5.2 Skolornas rutiner för arbetet med elevernas frånvaro

Grundskolorna

Den skriftliga informationen till elever och föräldrar, inklusive informationen på hemsidan, varierar mellan skolorna. Vid Fruängsskolan, Blommensbergsskolan och Rinkebyskolan finns skolans policys och rutiner för frånvaroarbetet inklusive åtgärdstrappan med i den skriftliga informationen till föräldrarna. Vid övriga skolor var den skriftliga informationen mer begränsad till information om anmälningsrutiner vid frånvaro. Utbildningsförvaltningen har tagit fram en enkel mall för information till föräldrarna våren 2011 angående frånvarorutinerna för skolornas hemsida, eftersom skolorna informerar olika. Exempelvis uppmanar inte alla skolor vårdnadshavarna att anmäla frånvaro varje dag vid längre

frånvaro. Samtliga granskade skolor behöver stämma av sin information till föräldrarna utifrån mallen.

Skolornas organisation för mottagande av frånvaroanmälan från vårdnadshavaren ser olika ut. Någon skola har mentor som mottagare, några skolor har en frånvaroadministratör som mottagare som också registrerar frånvaron i Skolwebben på morgonen eller senast innan dagens slut. Vid ytterligare några skolor kan det vara flera av skolans personal som är inblandade, dvs personal på expeditionen och/eller någon i arbetslaget enligt ett rullande schema. De intervjuade uppger att det då kan vara svårt att säkerställa att rapporteringen i Skolwebben sker skyndsamt. Även registreringen av vikariers genomförda lektioner och rapporterad frånvaro kan vara svårt att säkerställa. Flera av skolorna menar att detta gör att det kan vara svårt att redan samma dag informera vårdnadshavaren.

Alla grundskolor rapporterar sedan 2-3 år frånvaron i Skolwebben, men det är bara Blommensbergsskolan, Fruängsskolan och Gärdesskolan som hittills gett föräldrarna möjlighet att anmäla och följa upp frånvaron direkt i Skolwebben. Gärdesskolan är den skola som kommit längst när det gäller att få föräldrarna att använda Skolwebben. Flera skolor framför att föräldrarna tycker att systemet är krångligt genom kravet på e-legitimation. För att underlätta rapporteringen av ogiltig frånvaro till föräldrarna samma dag har utbildningsförvaltningen tagit fram en sms-funktion i Skolwebben. Skolorna kommer att kunna använda denna funktion till hösten 2012 om föräldrarna väljer att bli meddelade på det sättet. Vid första ogiltiga frånvarotimmen ska ett meddelande gå iväg till föräldern/vårdnadshavaren. Flera skolor uppger att det kan bli problem att meddelandet går iväg så snabbt, eftersom elever på högstadiet har flera lärare som svarar för elevens frånvarorapportering.

Granskade skolor har rutiner för åtgärder när elever vid upprepade tillfällen har ogiltig frånvaro. Mentorerna har en nyckelroll när det gäller att utreda vad frånvaron beror på. Men alla skolor har inte lika tydliga rutiner och det varierar i vilken grad de är dokumenterade. Goda exempel är Fruängsskolan och Blommensbergsskolan. Fruängsskolan t ex har satt ett riktmärke på 15 % för när sammanlagd frånvaro ska uppmärksammas enligt skolans frånvaropolicy. Här kopplas också EHT (elevhälsoteamet) tidigt in och det framgår också när olika möten senast ska ha ägt rum. Vid både Fruängsskolan och Blommensbergsskolan hänvisas till utbildningsförvaltningens åtgärdsstrappa för ogiltig frånvaro. Båda skolornas handlingsplaner för ogiltig frånvaro ska gås igenom vid första utvecklingssamtalet och undertecknas av vårdnadshavare och elev och aktualiseras vid varje läsårs början.

Rinkebyskolan har ett handlingsprogram mot ogiltig frånvaro¹⁰, men det är inte helt tydligt t ex när åtgärdsprogram ska upprättas. Elevhälsans insatser kommer också sent i Rinkebyskolans åtgärdstrappa jämfört med utbildningsförvaltningens riktlinjer. Flera av skolorna har rutinen att mentor varje vecka skickar hem utdrag från frånvaroregistreringen för elever med hög frånvaro som elevens vårdnadshavaren ska underteckna och eleven ska återlämna till mentor. Gärdes-skolan och Nytorpsskolan saknar dokumenterade riktlinjer/rutiner.

Gymnasieskolorna

På Enskede Gård finns skriftlig information för introduktionsprogrammen som gäller rutin för systematisk frånvarouppföljning, information till mentorer om särskilda skäl och mentors roll och information till elev/målsman om månadsuppföljning av frånvaro och om indraget studiemedel. Dessutom finns allmän information om vad som gäller vid skolan om närvaro, frånvaroanmälan, vilka åtgärder skolan vidtar om eleven inte kommer till skolan eller avviker från lektion, och om regler för studiebidrag från CSN mm. Skolans skriftliga rutiner var dock inte helt uppdaterade utifrån CSN:s nya regler. Skolans frånvaroregistrering sker i systemet Skola24. Skolan har således ännu inte övergått till att använda Frontersystemet som ska vara det gemensamma systemet för gymnasieskolan.

På Ross Tensta finns skriftlig information till elever och föräldrar om rutin för sjukanmälan, regler för ledigheter, när och hur mentor ska kontakta hemmet vid omyndig elevs ogiltiga frånvaro samt de åtgärder mentor ska vidta. Sådana åtgärder är alltifrån muntlig varning, meddelande till EHT och arbetsgång vid hög frånvaro, samt förändrade rutiner med anledning av skärpta krav från CSN. Frånvaroregistreringen sker Frontersystemet. Vid varje terminsstart besöker skolsköterska och kurator klasserna och informerar om vikten av att gå på lektionerna för att nå godkända betyg.

För att underlätta rapporteringen av ogiltig frånvaro till föräldrarna samma dag finns en sms-funktion i Frontersystemet. Ross Tensta använder denna, men mentorena kan inte helt lita på den, då skolan har problem med inaktuella telefonnummer. Båda skolorna uppger svårighet med att uppfylla skollagens krav att säkerställa att elevernas vårdnadshavare redan samma dag nås av meddelande om ogiltig frånvaro.

På båda skolorna har elevens mentorer en nyckelroll när det gäller att utreda vad frånvaron består i. Enskede Gård har rutinen att mentor ska skicka hem utdrag från frånvaroregistreringen till vårdnadshavare till elever under 18 år med uppmaning till kontakt.

¹⁰ Finns översatt till flera språk

5.3 Skolornas arbete med elever som har hög frånvaro

Grundskolorna

Revisionskontorets urval av elever med 25 % frånvaro eller mer, var väl kända av skolornas ledning. Dessa elever har oftast både skolproblem och en social problematik. Vissa har insatser från BUP (barn- och ungdomspsykiatri). Men vid Nytorpsskolan fanns elever med hög frånvaro som inte var kända av skolledningen. De aktuella eleverna tillhör samma klass och har sin undervisning i ett annex till skolan.

Vi har frågat vilka åtgärder skolorna ser som mest framgångsrika i arbetet med att minska frånvaron. Enligt skolorna är alla ärenden individuella men samtliga skolor betonar vikten av att tidigt upptäcka den ogiltiga ströfrånvaron och ett bra samarbete med vårdnadshavarna. Skolans personal kan också ringa hem på morgonen till elever som har särskilt svårt att komma upp. Några skolor lyfter också fram vikten av att eleven har en riktigt bra relation till någon lärare/skolpersonal som han eller hon har förtroende för. Då lyckas skolan nästan alltid få tillbaka eleven till skolan.

Skolorna har mött elevernas skolsvårigheter genom att sätta in särskilt stöd som insatser från specialpedagog, mindre studiegrupp/motivationsgrupp, anpassad studiegång ibland varvat med praktik, elevassistent och i något fall genom placering i "terapiskola" där socialtjänsten finansierar den del som är behandling.

När det gäller elever med hög frånvaro har granskade skolor haft svårt att peka på framgångsrika arbetssätt. Men vid t ex Nytorpsskolan, har rektor provat en beteendevetenskaplig modell för att få med sig eleverna på en förändring som varit framgångsrik så här långt. De elever som snabbt nått en positiv förändring sätter skolan sedan samman med andra elever som också behöver göra en förändring. Eleverna får tillsammans diskutera hur de kan stärka varandra. Föräldrarna involveras och överenskommelser skrivs med föräldrar och elev. Rinkebyskolan hade tidigare en elevstödssamordnare vilket upplevdes framgångsrikt i arbetet med de elever som har flera olika insatser. På grund av att skolan fått mindre socioekonomisk tilldelning i skolpengen detta läsår valde skolan att dra in denna resurs.

När problemen blivit riktigt stora som för t ex gruppen hemmasittare, har skolorna ofta behov av att samverka med andra för att åstadkomma en förändring. Skolorna anmäler eleverna till socialtjänsten men trots upprepade anmälningar, så upplever flera av de granskade skolorna inget stöd därifrån. Flera av skolorna uppger att socialtjänsten i första hand ser hög ogiltig frånvaro som ett skolproblem. Gärdesskolan tycker dock att samverkan fungerar bra med socialtjänsten och att samverkansarbetet har gynnat eleverna.

Grundskolecheferna på utbildningsförvaltningen¹¹ ska i dialog med rektor stödja skolornas arbete mot ökad kvalitet och högre målluppfyllelse. Grundskolechefernas uppdrag är inte att ta över individärenden, men kan stödja rektor i att hitta lösningar. Detta kan exempelvis vara att medverka till placeringar på annan skola. Ibland räcker det att grundskolechefen granskar elevärendet och de åtgärder som vidtagits och kan då fungera som bollplank till rektor.

Grundskoleavdelningen har inte tagit fram något generellt stödmaterial med goda exempel för arbete med elever som har hög frånvaro. Grundskoleavdelningen har dock i mars 2012 startat ett projekt "Steg mot ökad skolnärvaro" där avsikten är att tillsammans med socialförvaltningen ta fram fungerande modeller och öka kunskapen om hur man främjar skolengagemang och motverkar otillåten skolfrånvaro. Projektet ska också ta fram modeller för att underlätta samverkan och tydliggöra ansvar och roller mellan professionella aktörer. Skolpersonal kommer att utbildas till elevguider vilka ska samordna stödinsatserna runt eleven. Projektet kommer att pågå t o m år 2014.

När det gäller samverkan skola och socialtjänst är grundskolecheferna delaktiga i arbetet med att få till stånd samverkansöverenskommelser utifrån fullmäktiges riktlinjer från 2010. I det arbetet har vissa stadsdelsområden kommit längre än andra. I område 2 som omfattar stadsdelarna Östermalm och Enskede-Årsta-Vantör har det varit en samverkansdag tillsammans med socialtjänsten med temat "hemmasittare". Vid detta möte diskuterades bl.a. resultaten från grundskoleavdelningens enkät i juni 2011¹² till samtliga grundskolor om elever med hög ogiltig frånvaro. I område 2 finns nu en samverkansöverenskommelse med uppdrag att skolan och socialtjänsten gemensamt ska ta fram handlingsplaner för elever med stor ogiltig frånvaro. I område 5 ingår stadsdelarna Norrmalm och Rinkeby-Kista och enkätresultaten om ogiltig frånvaro har diskuterats med rektorsgruppen i syfte att sprida goda exempel mellan skolorna. Grundskolechefen för detta område har tillsatt en arbetsgrupp där hon själv ingår för att få till stånd en utvecklad samverkansöverenskommelse i Rinkeby-Kista i likhet med den i Norrmalm där samverkansarbetet kommit längre. I övriga områden som ingår i denna granskning¹³ har samverkansarbetet inte kommit lika långt. Samverkansdagar är dock planerade till hösten där utbildningsnämndens och socialnämndens reviderade stödmaterial för samverkan bl.a. ska gås igenom.

Gymnasieskolorna

Revisionskontorets genomgång av de 25 gymnasieeleverna med den högsta totala frånvaron på respektive skola visade att de var kända av skolledningen på

¹¹ Fr.o.m. 1 juli 2012 har de utökats från 4 till 7 grundskolechefer vid grundskoleavdelningen.

¹² Ingick som del i förstudien till projektet "Steg mot ökad skolnärvaro".

¹³ Nr 3 (Hägersten-Liljeholmen och Farsta) och nr 7 (Spånga-Tensta och Älvsjö)

Enskede Gård och även vid Ross Tensta men där främst av mentorer och elevvårdpersonal. De båda gymnasieskolornas elever med hög frånvaro har oftast både skolproblem och en social problematik. Vissa har insatser från BUP.

Även på gymnasieskolorna har vi efterfrågat vilka åtgärder skolorna ser som mest framgångsrika i arbetet med att minska frånvaron. Enskede Gård lyfter fram satsningen på mindre studiegrupper med yrkesintroduktion (YI-Kärn)¹⁴ och rent allmänt att göra lektionerna intressanta för eleverna. Ross Tensta anger ett aktivt mentorskap, motivationssamtal med lärare, höga förväntningar på eleverna, föräldrakontakt, att elevhälsoteamet arbetar aktivt tillsammans med mentorer och elever, samverkan med BUP och socialtjänsten.

Båda skolorna har exempel på att praktiken under utbildningen har lett till arbete trots att eleverna inte klarat skolarbetet.

Ross Tensta har inga problem med att få kontakta elevernas vårdnadshavare även efter att eleverna fyllt 18 år, medan Enskede Gård uppger att de har det.

Skolorna samverkar med socialtjänsten. På Enskede Gård som har elever från hela Stockholmsområdet, uppger skolan att det är svårt att ha upparbetade kontakter med socialtjänsten i alla stadsdelar och kranskommuner. Ross Tensta får sina elever från ett mer begränsat antal stadsdelar och skolan har upparbetade kontakter med socialtjänsten.

Utifrån gymnasiechefernas riktlinjer vad gäller när elevs frånvaro ska rapporteras till CSN har Ross Tensta tillämpat en gräns på 16 timmar under en 30 dagars period. Under det senaste läsåret har 52 elever på Ross Tensta fått sitt studiestöd indraget, varav endast 9 har fått det tillbaka, trots att kravet endast är hel närvaro under en tvåveckorsperiod. Enskede Gård hade inte beslutat om någon viss gräns, utan rektorerna går igenom elever med hög ogiltig frånvaro under en månad och gör bedömning av vilka som ska rapporteras till CSN. På Enskede Gårds nationella program har CSN dragit in studiestödet i 11 fall och endast för några få elever på introduktionsprogrammen. Om eleverna jobbar med sin problematik betraktar skolan det som särskilda skäl och rapporterar då inte ogiltig frånvaro till CSN.

¹⁴ Startades för elever med 50 % frånvaro eller mer. Vid granskningen var 42 elever inskrivna.

5.4 Uppföljning och analys på skolnivå och övergripande nivå vad frånvaron består i

Grundskolorna

Skolornas analys av den ogiltiga frånvaron är att det är några få elever som har hög ogiltig frånvaro. De bakomliggande orsakerna till att elever har hög frånvaro rör ofta både elevens skolsvårigheter och hemmet. Sedan ser problemen lite olika ut mellan skolorna. Vissa skolor har mer problem med ströfrånvaro än andra. Rinkebyskolan och Hjulstaskolan har problem med att eleverna är i skolan men inte på lektionerna. Dessa skolor har också problem med sen ankomst, vilket stör lektionsintroduktionerna.

En del av den ogiltiga frånvaron består i att eleverna reser bort med sina föräldrar trots att de fått avslag på ledighetsansökan. Det händer också att elever rest bort utan att vårdnadshavarna har ansökt om ledighet. Det förekommer också att föräldrar/vårdnadshavare skyddar eleven genom att frånvaroanmäla eleven utan att det finns en giltig orsak. Därför uppmärksammar skolorna i sin uppföljning både ogiltig och hög giltig frånvaro.

Skolorna har mitterminskonferenser där mentorerna tar upp elever som man är orolig för avseende kunskapsmålen och frånvaron. Vid Fruängsskolan, Blommensbergsskolan, Gärdesskolan tar skolledningarna ut egen statistik 1-2 ggr/termin ur Skolwebben för uppföljning av att elever med hög frånvaro är kända för skolledningen och att åtgärder satts in i enlighet med skolans riktlinjer. Nytorpskolan tar via kuratorn regelbundet ut statistik över elever med hög frånvaro. Vid Hjulstaskolan och Rinkebyskolan tar skolledningarna däremot inte ut egen statistik för analys av frånvaron, men följer upp frånvaron via arbetslagen.

Mentorerna kan ur Skolwebben ta ut ett antal rapporter över sina elever och deras frånvaromönster (elevens frånvaro uppdelat på giltig och ogiltig, veckovis och ämnesvis). Däremot kan inte sammanställd frånvarostatistik tas ut på klass- och skolnivå för analys. Detta försvårar analyser av frånvaromönster på skolnivå, anser flera av de intervjuade. Blommensbergsskolans ledning har dock manuellt sammanställt statistik över ogiltig frånvaro per klass med jämförelser mellan åren för sin analys av frånvarons utveckling under tiden för högstadiet.

Grundskolecheferna gör inga egna analyser av frånvaron annat än man följer den totala frånvaron. I Skolwebben går det inte heller att få fram sammanställd statistik på övergripande nivå som närmare beskriver frånvaron, t ex fördelningen på pojkar och flickor, ströfrånvaro och hög frånvaro. Under innevarande läsår har utbildningsförvaltningen tagit fram sammanställd statistik till grundskolecheferna över ogiltig frånvaro 3 ggr/läsår per skola. (Se vidare avsnitt 5.5) Vid grundskolechefernas resultatdialoger med skolornas ledningar ingår skolans frånvaroarbeta som en punkt om skolan har hög ogiltig frånvaro. Grundskole-

cheferna ska också jämföra skolorna hur de utvecklas över tid. För detta finns verktyget "välskött skola". Frånvaron är inget enskilt mått i denna analys.

Grundskoleavdelningen har vid ett tillfälle under 2011 genomfört en enkät till skolorna om elever med hög ogiltig frånvaro och orsakerna till den som ingick i en förstudie till projektet "Steg mot ökad skolnärvaro", vilket har beskrivits närmare under avsnitt 5.3.

Gymnasieskolorna

Gemensamt för de båda skolorna är att de elever som är ogiltigt frånvarande ofta finns i skolan men inte på lektionerna. En del av den ogiltiga frånvaron beror på att eleverna reser bort utan att ledigheten varit beviljad.

På Enskede Gård går rektorerna igenom frånvaroregistreringen tillsammans med EHT varje månad. Vid Ross Tensta har rektorerna inte någon egen uppföljning, men får genom mitterminskonferenserna och i möten med EHT information om elever som har hög frånvaro. Under detta läsår har skolans rektorer behövt prioritera den nya organisationen men avser att till hösten ta itu med analyser av frånvaron.

Gymnasiecheferna har resultatdialoger med sina rektorer, där också arbetet med frånvaron följs upp framför allt i samband med genomgång av kvalitetsredovisningarna. Gymnasiecheferna får inte någon regelbunden statistik under läsåret.

5.5 Kontroll av frånvaroregistreringen i de digitala systemen

Grundskolecheferna har med anledning av nämndens uppdrag i budget 2012 att all frånvaro ska registreras digitalt, följt upp hur registreringen fungerat under läsåret. Vid tre tillfällen har grundskolecheferna fått statistik över andel registrerade lektioner och därmed andelen registrerad frånvaro. Av utbildningsförvaltningens statistik framgår att Gärdesskolan och Fruängsskolan har en fullständig registrering av genomförda lektioner. Även Nytorpsskolan har en tillfredsställande rapportering på 87 % medan Blommensbergsskolan har en rapportering på 69 %, Hjulstaskolan på 58 % och Rinkebyskolan på 49 %.

Skolornas egen uppföljning av hur lärarna sköter registreringen varierar. Skolledningen vid Gärdesskolan och Fruängsskolan följer kontinuerligt under terminerna upp hur lärarna registrerar genomförda lektioner. Blommensbergsskolan har temaperioder som innebär schemabrytande undervisning, vilket skolans personal upplever som alltför tidskrävande att rätta till i systemet. Vid Hjulstaskolan och Rinkebyskolan framgår av intervjuerna att organisation och rutiner för registrering behöver ses över. Skolledningen vid Rinkeby har vid genomgångar med arbetslagen också konstaterat att utdragen från Skolwebben över

elevers ogiltiga frånvaro stämmer dåligt. Detta har också försvårat kontakterna med socialtjänsten, när den höga ogiltiga frånvaron inte har kunna styrkas enligt kurator.

Granskade gymnasieskolor har två olika system för registrering av frånvaron. Fronter är det system som ska vara det gemensamma systemet för gymnasieskolan. Fronter används av Ross Tensta. I Fronter går det dock inte att kontrollera hur stor andel av lektionerna som rapporterats genomförda, vilket är en brist vid bedömning av registreringens tillförlitlighet. Detta finns med som ett av flera krav utbildningsförvaltningen har i utveckling av systemet. Vid Enskede Gård som än så länge använder Skola24 var 75 % av genomförda lektioner rapporterade och därmed motsvarande andel frånvaro registrerad under vårterminen 2012. Skolledningen vid Ross Tensta tar inte fram regelbunden statistik över detta.

Tillförlitligheten i registreringen påverkas också av skolornas syn på vad ogiltig och giltig frånvaro. Av intervjuerna har det framkommit att både grundskolorna och gymnasieskolorna ser olika på t ex hur en elev som är i åtgärder och deras frånvaro ska rapporteras. Det har också framkommit skillnader i hur generös rektor är att bevilja ledighet för resor och hur strikt skolan ska se på sen ankomst. Under våren har dock diskussioner förts i rektorsgrupperna om en mer gemensam restriktivare hållning när det gäller att bevilja ledighet för egna angelägenheter.

Hur tillförlitlig registreringen är påverkar också nämndens information till fullmäktige när det gäller KF-indikatoren för ogiltig frånvaro.

5.6 Skolpliktiga elever i annan huvudmans skola

Det finns cirka 18 600 skolpliktiga barn som är mantalsskrivna i Stockholm men som går i friskolor (17 300) eller i andra kommuners skolor (1 300).

Om en skolpliktig elev i en annan huvudmans skola utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag, ska huvudmannen enligt skollagen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Det finns ingen definierad gräns i skollagen för när frånvaron ska anses vara hög. Anmälningarna från andra huvudmän sker till utbildningsförvaltningens Tillhandahållaravdelning. En anmälan görs vanligtvis efter att olika åtgärder uttömts och efter skolans kontakt med socialtjänsten. Tillhandahållaravdelningen tar då kontakt med aktuell skolpliktsskola¹⁵ som tillsammans med huvudmannen ska hitta en annan lösning. Uppskattningsvis kommer det in två sådana

¹⁵ Den skola som bevakar skolplikten i det område som eleven är mantalsskriven.

anmälningar per månad. Tillhandahållaravdelningen följer upp elevärendet med skolpliktsskolan efter ett par veckor, för att höra hur det gått.

6 Sammanfattande slutsatser och bedömning

Revisionskontorets samlade bedömning är att några av de granskade skolorna inte har helt tillfredsställande rutiner för att registrera, följa upp, analysera och åtgärda frånvaron. Vidare har nämnden enligt vår bedömning inte en samlad bild av elevers ogiltiga frånvaro oavsett om eleven går i nämndens egna skolor eller hos annan huvudman. Nämndens information begränsas till total ogiltig frånvaro för nämndens egna skolor.

Skolorna informerar elever och vårdnadshavare både skriftligt och muntligt om skolpliktsbevakningen och skyldigheten att närvara i grundskolan respektive gymnasieskolan, vilket är en del i skolornas arbete med att främja närvaron. Vissa skolor behöver dock förtydliga den skriftliga informationen.

Det finns gemensamma rutiner för registrering av elevers frånvaro uppdelad på giltig och ogiltig frånvaro. Tillämpningen varierar dock. I denna granskning finns två grundskolor som endast har cirka hälften av genomförda lektioner registrerade och lika låg andel registrerad frånvaro. Vid dessa skolor finns det en risk att de inte klarar uppdragen i skollagen. Det gäller kraven att det ska finnas rutiner som säkerställer att vårdnadshavaren nås av informationen samma dag och att dokumentationen av den ogiltiga frånvaron ska vara tillförlitlig som grund för att uppgiften ska kunna föras in i terminsbetyget i grundskolan och i utdrag i betygskatalogen i gymnasiet. De skolor i denna granskning som utmärker sig genom att ha låg ogiltig frånvaro, har också enligt revisionskontoret bra rutiner för registrering av frånvaro.

Grundskolecheferna har under året följt upp den registrerade frånvaron. Granskningen har visat att deras uppföljning behöver fortsätta och en motsvarande uppföljning behöver införas av gymnasiecheferna för gymnasieskolorna.

Skolorna har rutiner för att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro. Men det varierar hur tydligt skolans åtgärder framgår av skolans rutiner och om skolans rutiner till alla delar är dokumenterade. Skolverkets allmänna råd om att främja närvaron och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaron i skolan skärper kraven på mer fullständigt dokumenterade rutiner.

Närvaro på lektionerna är kanske den enskilt viktigaste faktorn för att eleven ska nå de nationella målen. Om eleven inte är i skolan har skolan svårt att vidta de stödåtgärder som behövs för att eleven ska nå kunskapsmålen. Granskningen har

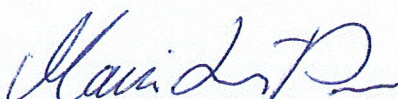

visat att skolorna har svårt att peka på framgångsrika arbetssätt för elever med hög frånvaro. Mot den bakgrunden måste förvaltningen centralt prioritera stödet till rektorerna.

Enligt revisionskontoret behöver det gemensamma stödet till skolorna utvecklas i flera delar. Idag finns mycket lite centralt stöd till rektorerna i deras arbete med att främja närvaron i skolan och stöd i arbetet med elever som har mycket hög frånvaro. Positivt är att utbildningsförvaltningen nu har startat ett projekt för grundskolan som har den inriktningen och ska pågå till och med år 2014. Men i avvaktan på resultaten från projektet behövs mer kontinuerligt stöd från den centrala nivån. Grundskolechefer och gymnasiechefer bör vara mer aktiva och ha ett mer samordnat synsätt kring hur de kan stödja rektorerna i arbetet med elevernas frånvaro. Det rör t ex krav på dokumenterade rutiner med en förvaltningsgemensam syn utifrån de allmänna råden och att sprida goda exempel mellan skolorna om arbetssätt och insatser som varit framgångsrika. Krav bör också ställas på att skolornas ledningar mer systematiskt följer upp att åtgärder vidtas och att frånvaroregistreringen kontrolleras i enlighet med riktlinjerna.

Centralt finns inte en samlad bild av elevernas frånvaro. De gemensamma digitala systemen ger idag begränsade möjligheter till statistik framför allt för den centrala nivån, men även på skolnivå. Det arbete som pågår centralt med att utveckla statistikfunktionen är mycket angeläget. I avvaktan på detta bör därför förvaltningen mer regelmässigt än idag begära statistik från skolorna om elevernas frånvaro för att ha en beredskap för sitt stöd till rektorerna. Så kallade hemmasittare i grundskolan är få men i antal individer räknat ett mycket allvarligt problem. Förvaltningen bör därför begära särskild information om dessa elever och de åtgärder som pågår för att se hur stödet kan utvecklas och hur samverkan med socialtjänsten kan förbättras.

Cirka 18 600, 20 % av alla skolpliktiga Stockholmselever, går inte i kommunens egna grundskolor utan hos annan huvudman. Merparten av eleverna går i fristående grundskolor. Huvudmannen har skyldighet enligt skollagen att snarast underrätta hemkommunen om elever som är frånvarande i betydande utsträckning utan giltig orsak. Då det finns en risk att hemkommunen så småningom kan få ta över ansvaret för dessa elever bör förvaltningen i samråd med huvudmännen precisera vid vilken nivå på frånvaro som kommunen ska meddelas för att försäkra sig om hur skolplikten fullföljs.

Maria Lindgren Persson
Samordnare

Maria Assarsson
Projektledare

